

se oblažu daščanom oplatom (šindra, letvice i dr.). Stabilnost kanatne konstrukcije omogućuje konzolno isticanje katova, erкера i krovšta (povećanje površine kata, zaštita zgrade od padalina). Sličan sustav nosive konstrukcije primjenjuje se u suvremenoj arhitekturi gdje je građevni materijal čelik ili armirani beton. — Kanatne konstrukcije nastale su u prapovijesti (sojenice) iz prvotne jednodimenzionalne nastambe od četiri ugaona drvena kolca s ispunom od pruca i ilovače. K. k. se razvija i usavršuje; omogućeno je povećanje građevine u dužinu i visinu. U srednjovj. gradovima podižu se visoke kuće na kanate, dok u renesansi i baroku funkcija nosača zgrade prelazi s drvena kostura na zidove (dalje povećanje zgrada, opasnost od požara i dr.), a vanjski izgled kuće imitira kanate. Zbog jeftinoće rade se na kanate i manje seoske kuće, ambari te manji gradski objekti.

Vanjski izgled građevina s kanatnom konstrukcijom različit je u pojedinim krajevima jer zavisi od dostupnoga materijala, tehničkoga znanja, načina ukrašavanja (drvorezbarstvo i oslikavanje greda, drvena oplata, opeka, žbuka) te od građevne tradicije. Kuće s kanatnom konstrukcijom očuvane su u Slavoniji (crkva u Malim Zdencima), Gorskom kotaru i Međimurju.

R.

KANDLER, Pietro, arheolog i povjesničar (Trst, 25. V. 1804 — 17. I. 1872). Autor brojnih rasprava iz prošlosti Istre i Trsta. U njima, kao i u nizu članaka u časopisima »L'Istria« i »Atti istriani«, koje je uređivao, donosi niz podataka o umjetnosti antike i sr. vijeka. Njegova zbirka dokumenata *Codice diplomatico istriano* (Trieste, 1847—57) temelj je suvremene regionalne historiografije. Bio je dugogodišnji povjerenik zaštite spomenika za tadašnje Austrijsko primorje.

BIBL.: *Memorie di un viaggio pittorico nel Litorale Austriaco*, Trieste 1842; *Cenni al forestiero che visita Parenzo*, Trieste 1845; *Cenni al forestiero che visita Cittanova*, L'osservatore triestino, 1845, 112, 127, 128; *Indicazioni per riconoscere le cose storiche del Litorale*, Trieste 1855; *Iscrizioni dei tempi romani rinvenute nell'Istria*, Trieste 1855; *Notizie storiche di Montona*, Trieste 1875; *Notizie storiche di Pola*, Poreč 1876; *Pirano — monografia storica*, Poreč 1879; *Introduzione al codice delle epigrafi romane scoperte nell'Istria*, Atti e memorie SIASP, 1886.

Iv. Mat.

KANFANAR, naselje u sr. Istri. Gradić se razvio naseljavanjem stanovništva iz obližnjega Dvigrada, koji je u XVII. st. bio opustošen kugom. Prilikom selidbe iz dvigradskoga kaptola i župe poč. XVIII. st. iz dvigradske bazi-like preneseni su u kanfanarsku crkvu ranogotička kamena propovjedaonica iz XIII. st., oslikana vrata iz XVI. st., dva drvena kipa iz XV. i XVI. st., iluminirane crkv. knjige (»Liber anniversariorum«) iz XV. st., te srebrni liturgijski pribor XVII. i XVIII. st. — U blizini naselja, uz cestu prema selu Barat, nalazi se predromanička crkva Sv. Agate iz XI/XII. st. u čijoj su apsidi freske s likovima apostola. Između Kanfanara i Dvigrada nalaze se ruševine benediktinskoga samostana s romaničko-gotičkom crkvom Sv. Petronile.

LIT.: A. Mohorovičić, Problem tipološke klasifikacije objekata srednjovjekovne arhitekture na području Istre i Kvarnera, Ljetopis JAZU, 1957, 62, str. 495. — V. Ekl, Ranogotička propovjedaonica u Kanfanaru, Bulletin JAZU, 1961, 3. — B. Fučić, Sv. Agata kod Kanfanara, ibid., 1967, 1—3. — V. Ekl, Gotičko kiparstvo u Istri, Zagreb 1982.

Ma. Š.

KANIŠKA IVA, naselje kraj Garešnice. Jednoblodna barokna župna crkva Sv. Jurja iz 1745. ima zvonik s puškarnicama. U crkvi slike Sv. Valentina i Sv. Jurja, obje signirao A. Kraus 1864.

KANIŽAJ, Pajo, pjesnik i kolekcionar (Đelekovec, 22. VII. 1939). Diplomirao na zagrebačkome Filozofskome fakultetu 1964. Piše poglavito za djecu. Vlasnik je vrijedne zbirke hrvatskoga slikarstva XIX. i XX. st. (V. Bukovac, S. Raškaj, J. Račić, M. Kraljević, V. Becić, E. Vidović, M. Steiner, Lj. Babić, J. Miše, L. Junek, A. Motika, M. Stančić, E. Murtić i dr.).

LIT.: M. Špoljar, Izbor iz hrvatskog slikarstva 19. i 20. st. iz Zbirke Paje Kanižaja (katalog), Koprivnica 1988. — T. Maroević, Hrvatsko slikarstvo 1817—1992. Zbirka Kanižaj (katalog), Pula 1992.

V. Fo.

KANTOCI, Ksenija, kiparica (Trebinje, 9. VII. 1909). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu (1937), cizeljerstvo izučavala kod I. Kerdića. Usavršavala se u Francuskoj, Italiji i Njemačkoj. Izlaže od 1939. Radi skulpture u drvu, bronci i terakoti. Već u ranome razdoblju teži plastičnosti volumena i zatvorenosti siluete; u portretima sklona psihološkoj analizi (Nevanka Đorđević, 1953). U kasnijim njezinim djelima oblik je još sažetiji i jednostavniji, posebno u »drvenim tanagrama« Dalmatinske zagore. Njezina izložba u Zagrebu 1955. osobito je važna za nove tijekove naše

K. KANTOCI, Otočanke

poslijeratne skulpture. Prvi put, naime, poslije doktrine socijalističkoga realizma izložena su djela sažeta i pročišćena u svom volumenu. Sintetičkim likovnim jezikom autorica gradi arhetipske forme; snažno osjećanje plastičnosti izbija iz monolitnih skulptorskih blokova, u kojima se napetost i dramatika nalaze u samoj jezgri kipa. Oko 1970. nastaju skulpture zbijenih volumena i snažne tektonike masa (*Velika i mala figura*, 1969—71; *Grupa*, 1969—71). Poslije toga dolazi do djelomičnog rastvaranja kompaktne jezgre, a zajednička masa razvedena je u odijeljene volumene figura (*Igra*, 1975). Novi pokret i ritam oblika naglašen je u maloj plastici, u skicama u bronci i terakoti (*Velika i mala figura*, 1972; *Dvije figure*, 1973; *Njih troje*, 1976). — Autorica je spomen-obilježja u Gomirju (1956); sudjelovala na međunarodnom kiparskom simpoziju »Forma viva« u Kstanjevici na Krki. Samostalno izlagala u Zagrebu (1955, 1959, 1962, 1972. i 1976. s F. Šimunovićem) i Rijeci (1962). Retrospektivna izložba priređena joj je u zagrebačkoj Modernoj galeriji 1984/85.

LIT.: J. Depolo, Izložba Ksenije Kantoci, Vjesnik, 16. XII. 1955. — K. Angeli Radovani, Skulptura Ksenije Kantoci, Bulletin JAZU, 1955, 9—10. — D. Dragojević, Ksenija Kantoci (katalog), Zagreb 1962. — I. Zidić, Ksenija Kantoci, u knjizi: Eseji, Zagreb 1963. — K. Angeli Radovani, Ksenija Kantoci (katalog), Beograd 1966. — Lj. Miška, Ksenija Kantoci—Frano Šimunović (katalog), Zagreb 1976. — Z. Rus, Apstraktne tendencije u Hrvatskoj 1951—1961 (katalog), Zagreb 1981. — J. Uskoković, Ksenija Kantoci (katalog), Zagreb 1984. — Ista, Ksenija Kantoci, Zagreb 1990.

J. Dep.

KAPITOLIJ, kultno središte rim. grada (kolonije, municipija, ali i manjih romaniziranih naselja) i mjesto na kojemu se slavi službeni rim. kult; naziv nastao prema Kapitolijskom brežuljku u Rimu, gdje su postojali hramovi Jupitra, Junone i Minerve. K. je u pravilu smješten uz užu stranu pločnika foruma, podignut barem za jednu stepenicu.